

สุนทรภู่

นันทา ขุนภักดี*

สุนทรภู่ได้รับเกียรติว่า เป็นกวีแก้วของชาติเนื่องจากมีความสามารถในทางแต่งกลอนเป็นเลิศ มีความคิดล้ำหน้ามากกว่ากวีคนอื่น ๆ ในยุคสมัยเดียวกัน มีผลงานกวีมอบไว้เป็นมรดกแก่ชาติอย่างมากมายถึง ๒๔ เรื่องเฉพาะที่ยังมีฉบับอยู่ ส่วนที่ได้ยินแต่ชื่อเรื่องยังหาฉบับไม่พบหรือที่สูญหายไปยังไม่เคยได้ยินชื่อเรื่องมาก่อนเลยจนถึงขั้นนี้ก็คงจะมีเช่นกัน

งานกวีของสุนทรภู่แบ่งออกได้เป็นนิราศ ๕ เรื่อง นิทาน ๕ เรื่อง สุภาษิต ๓ เรื่อง บทละคร ๑ เรื่อง บทเสภา ๒ เรื่อง และบทเห่กล่อม ๔ เรื่อง บ้างว่าสุนทรภู่ได้แต่งนิทานอีกเรื่องหนึ่งชื่อ “จันทโครบ” โดยแต่งถึงตอนมูจรินทร์เข้าถ้ำ^๑ ซึ่งนอกเหนือไปจากนิทานเรื่องต่างๆ ที่เราทราบว่าสุนทรภู่แต่งไว้ได้แก่ โคบุตร พระอภัยมณี พระไชยสุริยา ลักษณะวงศ์ และสิ่งทไทรภพ

สุนทรภู่จึงไม่เพียงแต่เป็นรัตนกวีที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านอักษรศาสตร์ประจำราชสำนักพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเท่านั้น หากยังมีลักษณะของความ เป็นปราชญ์ในด้านต่าง ๆ อีกอย่างมากมาย เป็นต้นว่า มีความรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์

* อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

^๑ รติมา โตสกุล, “สุนทรภู่ในทัศนะของคนรุ่นใหม่”, สมาคมภาษาและหนังสือ ฯ (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๑) หน้า ๕๗-๕๘. อ้างถึงสมบัติ จันทรวงศ์, “บทวิเคราะห์ทางการเมืองในงานเขียนประเภทนิทานคำกลอนของสุนทรภู่”, รักเมืองไทยเล่ม ๑, หน้า ๑๘๗-๑๘๘.

สัตวศาสตร์ โหราศาสตร์ ศาสนศาสตร์
ประวัติศาสตร์^๒ ภูมิศาสตร์^๓ โบราณคดี^๔
วิทยาศาสตร์^๕ และนิเวศวิทยา^๖

แม้บทกวีนิพนธ์ของสุนทรภู่จะมีอายุนานกว่าศตวรรษ แต่ก็ยังมีชื่อเสียงเป็นที่กล่าวขวัญกันอยู่เสมอ และนับวันก็เป็นที่เลื่องลือที่มีผู้สนใจใคร่จะศึกษาค้นคว้าถึงแง่มุมต่าง ๆ มากขึ้นไม่มีที่สิ้นสุด นับตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงพระนิพนธ์ “ประวัติสุนทรภู่” ขึ้นเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๔๖๕ เพื่อลงพิมพ์เป็นคำนำหนังสือ **เสภาเรื่องพระราชพงศาวดาร** ของสุนทรภู่^๗ จนจบรวบปี พ.ศ. ๒๔๘๐ มีนักโบราณคดีชาวฝรั่งเศส ๒

คนมาสืบเสาะที่อยู่ของ “พระสุนทรภู่” ที่วัดเทพธิดาราม โดยระบุว่า “คณะ ๗ ข” ปัจจุบันเป็นกุฏิที่พระสุนทรภู่เคยจำพรรษาอยู่นานถึง ๓ ปี และในเวลาไล่เลี่ยกันนั้นเองพระยาราชสมบัติ (เอิบ บวรนนท์) ได้นำต้นฉบับ **รำพันพิลาป** จำนวน ๑ เล่ม สมุดไทยมอบให้แก่หอสมุดแห่งชาติ ซึ่งเป็นเหตุทำให้ได้หลักฐานยืนยันว่า กุฏิที่ชาวต่างชาติมาสืบหาอันเป็น “กุฏิสุนทรภู่” อย่างแท้จริง^๘

การพบกุฏิพระสุนทรภู่ซึ่งเปรียบเสมือนบ้านแก้วของชาติได้สร้างความตื่นตัวให้แก่วงการวรรณกรรมไทยอย่างมาก สำนักวัฒนธรรมทางวรรณกรรม สมาพันธ์วัฒนธรรม

^๒ สุนธิกาญจน์ กาญจนาสัน, “๑๘๖ ปี “สุนทรภู่” กวีแห่งกาพย์กลอน”, โลกหนังสือ ๕ (มิถุนายน ๒๕๒๕) : ๒๗.

^๓ ชูวิจิตรมาตรา, ภูมิศาสตร์สุนทรภู่ โดยกาญจนาภรณ์ (นามแฝง) พิมพ์ครั้งที่ ๓. (พระนคร : บารุงสาส์น, ๒๕๑๓), หน้า ๑-๓๓๕.

^๔ เปลื้อง ณ นคร, “พบวรรณกรรมเรื่องใหม่ของสุนทรภู่” ใน เก็บรลิลลสุนทรภู่ (กรุงเทพมหานคร : ปรกาศพิภพ, ๒๕๒๕), หน้า ๑๓.

^๕ บุญถึง แนนหนา, “สุนทรภู่รัตนกวีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์และความคิดทางวิทยาศาสตร์”, มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ ๕ (๒/๒๕๒๖) : ๔-๒๔.

^๖ วิพุธ โสภวงศ์, “นิเวศวิทยาจากนิราศสุนทรภู่”, ภาษาและหนังสือ ๑๖ (ตุลาคม ๒๕๒๖-มีนาคม ๒๕๒๗) : ๒๑-๓๐.

^๗ ม.จ. จันทร์จิราวัฒน์ รัชสี, ประวัติคำกลอนสุนทรภู่ โดย พ.ณ. ประมวลวนารักษ์ (นามแฝง) (กรุงเทพฯ : แพรพิทยา, ๒๕๑๕), หน้า ๑.

^๘ สุนธิกาญจน์ กาญจนาสัน, โลกหนังสือ ๕ (มิถุนายน ๒๕๒๕) : ๒๐.

แห่งชาติในเวลาต่อมาจึงกำหนดให้จัด “งานวันระลึกสุนทรภู่” ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๔๙๕ ซึ่งตรงกับวันคล้ายวันเกิดของสุนทรภู่ โดยจัดให้มีปาฐกถาและการแสดงที่โรงละครกรมศิลปากร ปรากฏว่ามีผู้สนใจร่วมงานครั้งนั้นอย่างคับคั่ง^๕ วันที่ ๒๖ มิถุนายนของทุกปีจึงเป็น “วันสุนทรภู่” นับแต่นั้นมา

ใน พ.ศ. ๒๔๙๘ กระทรวงวัฒนธรรม มีความเห็นพ้องกันกับนายเสวต เปี่ยมพงศ์สานต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดระยองว่า สุนทรภู่เป็นมหากวีที่มีผู้รู้จักมากที่สุด และได้รับการยกย่องมากที่สุด สมควรแก่การเชิดชูเกียรติอย่างยิ่ง จึงได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีให้พิจารณาสร้างอนุสาวรีย์ขึ้น คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสร้างอนุสาวรีย์

สุนทรภู่^๖ขึ้น และประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อ ๓๐ ธันวาคม ๒๔๙๘ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปี ที่สุนทรภู่ได้ล่วงลับไปแล้ว^๗ พร้อมกันกับที่ฉันทน์ ขำวิไล ได้แต่งหนังสือชื่อ ๑๐๐ ปี ของสุนทรภู่ ออกเผยแพร่ด้วย^๘

การปั้นหล่อรูปอนุสาวรีย์กับตัวประกอบอันได้แก่ รูปพระอภัยมณี ผีเสื้อสมุทร และนางเงือกนั้น จังหวัดระยองให้กรมศิลปากรเป็นผู้ออกแบบซึ่งได้ดำเนินงานตั้งแต่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๔๙๑ และประกอบพิธีเททอง กรมศิลปากร เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๔๙๒ กรมศิลปากรดำเนินการหล่อเสร็จ ตกแต่งเป็นที่เรียบร้อย และนำไปติดตั้ง ณ สถานที่ตั้งอนุสาวรีย์บ้านกร่ำ อำเภอแกลง เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๔๙๓^๙ ทำพิธีเปิดเมื่อ ๒๕ พฤษภาคม ศกเดียวกัน

^๕ เปลื้อง ณ นคร, “บรรณาธิการเรียนท่านสมาชิก”. วิทยาสาร ๑๘ (๒๒ มิถุนายน ๒๔๙๐) : ๔.

บทปาฐกถาซึ่งกรรมการแห่งสำนักวัฒนธรรมทางวรรณกรรม สภาวัฒนธรรมแห่งชาติได้บรรยายครั้งนั้นมคัง สดุดีสุนทรภู่-พระราชธรรมนิเทศ, สุนทรภู่กวีเอก-เปลื้อง ณ นคร, สุภาษิตสุนทรภู่-พันโทหลวงรณศิริพิชัย, ทำนองกลอนสุนทรภู่-พระวรเวทพิสิฐ, จินตนาการของสุนทรภู่-ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา ดูรายละเอียดที่ วิทยาสาร ๑๘ (๒๒ มิถุนายน ๒๔๙๐) : ๑๒-๒๐, ๖๐-๖๔.

^๖ ขวัญ พูลเพิ่ม, “รำลึกถึงสุนทรภู่,” ไทยรัฐ ๒๘ (๒๕ มิถุนายน ๒๔๙๘) : ๘.

^๗ ม.จ. จันทระจรัสวัฒน์ รัชนี้, ประวัติคำกลอนสุนทรภู่, หน้า ๑๑.

^๘ คณะกรรมการมูลนิธิสุนทรภู่, ที่ระลึกจากอนุสาวรีย์สุนทรภู่ (สระบุรี : โรงพิมพ์ปากเพรียวการช่าง ๒, ม.ป.ป.), หน้า ๕๕-๕๖.

เนื่องจากอนุสาวรีย์สุนทรภู่เป็นถาวรวัตถุสำคัญของชาติแห่งหนึ่ง ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศจึงมาเยี่ยมชมเป็นประจำ สมัยนั้นจำเป็นต้องมีคณะกรรมการคอยทะนุบำรุงดูแลรักษาอนุสาวรีย์ให้อยู่ในสภาพสวยงามไม่ทรุดโทรม ตลอดจนจัดหาทุนเพื่อใช้ในการบูรณะสุนทรภู่จนกว่าจะมีการจัดตั้งมูลนิธิสุนทรภู่ขึ้น โดยขอขบถ้วยกฎหมายจึงให้สลายตัวไป บรรดาทรัพย์สินที่มีอยู่หรือที่จัดหาไว้ได้ ก็ให้ส่งมอบมูลนิธิรับไปดำเนินการต่อไป^{๑๓} ปัจจุบันมูลนิธิสุนทรภู่ได้จดทะเบียนถูกต้องแล้วด้วยทุนเริ่มแรก ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาและสาธารณประโยชน์^{๑๔}

เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๓ กรมศิลปากรได้จัด “วรรณคดีสัญจร” แกะรอย

สุนทรภู่ไปตามเส้นทาง “นิราศพระบาท”^{๑๕} และเปิดมรดกกรมศิลปากรกับวัดเทพธิดาราม และผู้สนใจทั้งหลายได้ร่วมกันจัดงาน “กวีวรรณนา” เนื่องในโอกาสคล้ายวันเกิดครบรอบ ๑๗๕ ปี ของสุนทรภู่ขึ้น (๒๖ มิถุนายน ๒๕๐๔) และมีการพิมพ์หนังสือ **รำพันพิลาป** จำหน่ายเป็นการเผยแพร่ผลงานของสุนทรภู่ให้กว้างขวางอีกทางหนึ่ง^{๑๖}

เป็นที่เห็นได้ชัดแล้วว่า ชีวิตและงานของสุนทรภู่มีผู้สนใจตลอดมาอย่างต่อเนื่อง ระยะเวลาหลังมีกลุ่มบุคคลจัดตั้ง “สโมสรสุนทรภู่” และ “ห้องสมุดอนุสรณ์สุนทรภู่” ขึ้นอีก โดยเฉพาะห้องสมุดอนุสรณ์สุนทรภู่^{๑๗} หลังจากดำเนินงานมาไ้ระยะหนึ่งก็หยุดชะงักไป แต่ต่อมาสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ริเริ่มโครงการ

๑๓ คณะกรรมการดูแลอนุสาวรีย์สุนทรภู่, *สุนทรภู่คนดีเมืองแกลง* (สระบุรี : โรงพิมพ์ปากเพรียวการช่าง ๒, ๒๕๑๓), หน้า ๑.

๑๔ คณะกรรมการมูลนิธิสุนทรภู่, *พระอภัยมณีจากอนุสาวรีย์สุนทรภู่*, หน้า ๑.

๑๕ กุลทรัพย์ ชนรุ่งโรจน์, “บันทึกเรื่องวรรณคดีสัญจรสู่พระพุทธบาทสระบุรี”, *ศิลปากร* ๔ (กรกฎาคม ๒๕๐๓) : ๖๖-๗๗.

๑๖ กุลทรัพย์ ชนรุ่งโรจน์, “งานกวีวรรณนา วันสุนทรภู่”, *ศิลปากร* ๕ (กันยายน ๒๕๐๔) : ๘๗-๑๑๗.

๑๗ เป็ถอง ณ นคร อดีตประธานกรรมการโครงการจัดห้องสมุดอนุสรณ์สุนทรภู่กล่าวว่า โครงการนี้เป็นความคิดริเริ่มของชมรมภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับสมาคมภาษาและหนังสือ วิชาการกรุงเทพ จำกัด ได้บริจาคเงินจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท ทำตุ้สมุดสำหรับเก็บรวบรวมงานกวีของสุนทรภู่ทั้งการจดหมายเหตุเป็นหนังสือหรือบรรดาจากและจดหา รวบรวมหนังสือหรือเอกสารงานกวีหรือภาพเกี่ยวกับชีวิตและงานของสุนทรภู่ไว้ในที่แห่งเดียวกัน

จัดตั้งห้องสมุดอนุสรณ์สุนทรภู่มาดำเนินงาน
คือ งานห้องสมุดอนุสรณ์สุนทรภู่จึงยังคง
ดำเนินกิจการอยู่จนทุกวันนี้

แต่ “สโมสรสุนทรภู่” ซึ่งสมัยหนึ่ง
มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดความ
สนใจในชีวิตและงานของสุนทรภู่จนทำให้
กิจกรรมเกี่ยวกับสุนทรภู่เฟื่องฟูอย่างมาก
ปัจจุบัน สโมสรสุนทรภู่ คงมีเพียงชื่อในความ
ทรงจำของกลุ่มบุคคลที่เคยเกี่ยวข้องด้วยเท่า
นั้น

ความเป็นมาของสโมสรสุนทรภู่

สโมสรสุนทรภู่ หมายถึงที่สำหรับร่วม
ประชุมพบปะสังสรรค์และแลกเปลี่ยนความรู้
ระหว่างผู้สนใจวรรณคดีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
เรื่องเกี่ยวกับสุนทรภู่ ใช้อักษรย่อ ส.ส.ภ.
และใช้ภาษาอังกฤษว่า Sunthorn Phu Society

ผู้คิดก่อตั้งสโมสรสุนทรภู่ขึ้น คือ
เปลื้อง ณ นคร ซึ่งมีความสนใจสุนทรภู่ตั้งแต่
ครั้งเรียนอยู่ที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย เมื่อเรียนจบก็ได้ค้นคว้าเขียนบท

ความเกี่ยวกับสุนทรภู่เรื่อยมา ความสนใจใน
เรื่องภาษาไทยยังทำให้เปลื้อง ณ นคร มีโอกาส
สอนวิชาวรรณคดีและภาษาไทยมาตลอดรวม
ทั้งได้สอนวิชาชีวประวัติและงานของสุนทรภู่
ให้แก่ศิษย์วิชาเอกและโทภาษาไทยที่คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่
ปีการศึกษา ๒๕๐๗ ต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน
หลายปี เปลื้อง ณ นครจึงนิยมชมชอบและ
เคารพนับถือสุนทรภู่เป็นอันมาก^{๑๕} และ เมื่อ
ได้เป็นกรรมการจัด “วิทยุปริทัศน์” ซึ่งเป็นราย
การวิทยุศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเป็น
ประจำทุกวันเสาร์ เปลื้อง ณ นครจึงจัดเรื่อง
สุนทรภู่ออกอากาศเดือนละครั้ง ให้ชื่อรายการ
ว่า “สโมสรสุนทรภู่” โดยเชิญบุคคลที่สนใจ
และมีความรู้เรื่องสุนทรภู่เป็นอย่างถนัดมาร่วม
สนทนาและอภิปราย เช่น ฉันทน์ ขำวิไล และ
ฉันทิชย์ กระแสสินธุ์ เป็นต้น รายการนี้จัด
ประมาณสี่ปีและมีคนสนใจมากจึงคิด
ก่อตั้งเป็นสโมสรสุนทรภู่ขึ้น เมื่อวันที่ ๒๖
มิถุนายน ๒๕๐๘ โดยชักชวนเพื่อนฝูงที่สนใจ
ถนัดมาทำงานร่วมกันในรูปคณะกรรมการ^{๑๖}

^{๑๕} “มอด”, “วันอนุสรณ์สุนทรภู่”, ภาษาและหนังสือ (กรุงเทพมหานคร : จันฉวีชัย, ๒๕๒๐), หน้า ๕๕.

^{๑๖} สมบัติ พลายน้อย, ชีวิตและงานนายคำรา ณ เมืองใต้ (กรุงเทพมหานคร : บำรุงสาส์น, ๒๕๒๑), หน้า ๑๑๕

^{๑๗} สมภาษณ์เปลื้อง ณ นคร อายุ ๗๖ ปี ที่บ้านเลขที่ ๔๑ ถนนสาย ๕ อาคารตงเคราะห์ หงษ์มาเมฆ กรุงเทพฯ
มหานคร เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๒๕.

กรรมการชุดแรกเริ่มกับข้อบังคับ

กรรมการชุดแรกเริ่มของสโมสรล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีความสนใจและมีความรู้เรื่องสุนทรภู่เป็นอย่างดีโดยมี เป็ลื่อง ณ นคร เป็นนายกสโมสร เจือ สตะเวทิน จันทิพย์ กระแสสินธุ์ อุปนายก นิทัศน์ คุรุการโกวิท เลขาธิการ บุญสม ปุกหุต จินดาวงศ์ เกรียงภูมิ พรพรรณศรี วิชากรกุล นายทะเบียน สถิตย์ เสมานิล เหม เวชกร สันต์ เทวรักษ์ สำรอง สิทธิแพทย์ กรรมการกลาง และพระยาสุนทรพิพิธ กรรมการที่ปรึกษา

กรรมการชุดนี้ประชุมกันเดือนละครั้ง ณ สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชซึ่งเจ้าของและผู้จัดการเอื้อเฟื้อให้เป็นที่พักทำการชั่วคราว และร่างข้อบังคับสโมสรขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของสโมสรโดยแบ่งออกเป็น ๘ หมวด คือ หมวดที่ว่าด้วยข้อความทั่วไป สมาชิกภาพ ค่าบำรุง สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก การขาดจากสมาชิกภาพ คณะกรรมการ การประชุม และการเลิกสโมสร .

อย่างไรก็ตาม ข้อบังคับของสโมสรดังกล่าวเป็นเพียงการร่างไว้ถือปฏิบัติเป็นการภายในเท่านั้นยังไม่ได้ประกาศใช้กับ

สมาชิกสโมสร ทั้งนี้ด้วยตั้งใจว่า เมื่อกิจการของสโมสรเจริญมากขึ้น จะได้ขออนุญาตจัดตั้งเป็นสมาคมต่อไปแล้วจึงจะใช้ข้อบังคับดังกล่าว หลังจากสโมสรดำเนินงานได้เกือบ ๕ ปี นายกสโมสรได้ขออนุญาตทางราชการจัดตั้งเป็นสมาคมสุนทรภู่ขึ้น แต่ไม่สำเร็จ^{๒๑} เนื่องจากมีอุปสรรคยุ่งยากในปัญหาการดำเนินงานจากราชการ ข้อบังคับสโมสรจึงมีปรากฏอยู่แต่เพียงใน “แฟ้มสโมสรสุนทรภู่” เท่านั้น

อย่างไรก็ตามคณะกรรมการคงมีการประชุมและดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสโมสรตลอดมาจนถึงปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๒ และไม่มีการเลือกตั้งกรรมการชุดใหม่แต่ประการใด

วัตถุประสงค์

ในวาระที่สุนทรภู่มีอายุครบ ๑๘๐ ปี สโมสรสุนทรภู่ร่วมกับสถานีไทยโทรทัศน์ ช่องสี่ จัดรายการ “สุนทรภู่ปริทัศน์” ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ระลึกถึงกวีแห่งชาติผู้นี้ และในโอกาสดังกล่าว เป็ลื่อง ณ นคร นายกสโมสรสุนทรภู่ได้กล่าวชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของสโมสร ซึ่งสอดคล้องกับข้อบังคับสโมสรฉบับร่างไว้ว่า

^{๒๑} เรื่องเดียวกัน.

สโมสรมีนอกจากมุ่งหมายจะจารึกนามของ
สุนทรภู่ให้ยั่งยืนชั่วนาน และชักนำ
ให้ทุกคนได้รับรสกวีนิพนธ์ที่กวีผู้ได้
สร้างไว้โดยสมบูรณ์แล้ว ก็ยังมีความ
มุ่งหมายสำคัญอีกข้อหนึ่ง คือการส่งเสริม
ภาพลักษณ์ กลอน อันเป็นสมบัติอันมีค่าของ
ชาติและของชีวิต เพราะรู้สึกว่าการ
กลอนไทยและบทเพลงไทยแต่ครั้งก่อน
นั้น ได้มีส่วนส่งเสริมคุณลักษณะอันดีของ
ประชาชาติไทย และเป็นเครื่องชักนำชีวิต
ไปในทางดีทางงาม โดยเฉพาะกลอนของ
สุนทรภู่ในนี้ก็ได้เข้ามาอยู่ในส่วนหนึ่งของ
ชีวิตเรา^{๒๒}

๓.๕ เครื่องหมาย และเข็มสโมสรสุนทรภู่

สำนักงานชั่วคราวของสโมสรสุนทรภู่
ตั้งอยู่ ณ อาคารไทยวัฒนาพานิช เลขที่ ๕๕๙
ถนนไมตรีจิต อำเภอบ่อผุด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เครื่องหมายสโมสร เหม เวชกร
เป็นผู้คิดขึ้น มีรูปร่างเป็นวงกลม ประกอบด้วย
ดอกบัว แฉก มีอักษรภาษาบาลีอยู่ส่วนบน
ว่า สารุไซ สิปกัม นาม อปี ยาทิสกัทิส มี
อักษรภาษาไทยอยู่ส่วนล่างว่า สโมสรสุนทรภู่

เข็มสโมสรและเครื่องหมายสโมรสุนทรภู่
ออกแบบโดย เหม เวชกร

เข็มสโมสรมีรูปร่างเหมือนเครื่องหมาย
สโมรสุนทรภู่ มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒
เซ็นติเมตร ทำด้วยเงินชุบทองและทองคำ
ราคาอันละ ๗๕ บาท และ ๑๗๕ บาทตาม
ลำดับ เข็มสโมสรที่ทำด้วยเงินชุบทองจะมี
ลักษณะดังนี้ ขอบวงกลมรอบนอกมีพื้นสีขาว
ตัวอักษรสีทอง ส่วนวงกลมภายในบริเวณ
พื้นสีขาวที่รองรับดอกบัวเป็นสีทองเหมือนเกสร
บัว กลีบบัวเป็นสีขาว ตัวแมลงภู่ทำด้วยเงิน
ชุบทองนำไปติดคนแทนบินอยู่เหนือดอกบัว
โดยมีสีเขียวลงยาเป็นพื้นรองรับส่งให้รู้สึก
สวยงามมากยิ่งขึ้น

^{๒๒} สโมรสุนทรภู่, “สุนทรภู่ปริทัศน์”, “วิทยาสาร ๑๑ (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๐๕) : ๑๓.

ผู้มีสิทธิ์ประทับเข็มสโมสร์คือผู้อุปถัมภ์ หรือผู้มีอุปการคุณแก่สโมสร์ รวมทั้งกรรมการและสมาชิก สมาชิกที่ต้องการจะประทับเข็มสโมสร์ จะต้องซื้อในราคาที่สโมสร์กำหนดไว้ ส่วนเข็มทองนั้นสโมสร์ได้ถวายสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัฒน์วดี ๑ อันในฐานะองค์อุปถัมภ์ และได้มอบให้บุญธรรมและบุญพริ้ง ท. สุวรรณ เจ้าของและผู้จัดการห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ไทยวัฒนาพานิช ที่อุปการะสโมสร์มาแต่ต้นเนื่องในโอกาสปีใหม่ด้วย

องค์อุปถัมภ์และผู้อุปการะกับสมาชิก

เนื่องจากคณะกรรมการสโมสร์มีความเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นปราชญ์ทางด้านอักษรศาสตร์ ทรงโปรดวรรณคดี และทรงทะนุบำรุงส่งเสริมการกวีให้มีปรากฏแพร่หลายในรัชสมัยของพระองค์ สโมสร์จึงควรจะทำกิจกรรมอันจะเป็นเครื่องเชิดชูพระเกียรติคุณของพระองค์ให้กว้างขวาง จันทิพย์ กระแสสินธุ์ จึงกราบทูลสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนฯ ขอให้ทรงรับสโมสร์สุนทรภู่ไว้ในพระอุปถัมภ์ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนฯ ได้ทรงพระกรุณาธิคุณรับไว้พร้อมทั้งได้ประทานเงินให้สโมสร์สุนทรภู่เป็นทุนประ-

เดิมจำนวน ๘,๐๐๐ บาท โดยพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวีทรงส่งจ่ายตัวเงินของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด เลขที่ ข. ๑๗๗๙๐๑๘ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๐๘ ทั้งนี้เนื่องจากสมัยนั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้าเพชรรัตนฯ ไม่ทรงเกี่ยวข้องกับเรื่องเงินเลย แต่อย่างไรก็ดี ได้ทรงพระกรุณาใหญ่ยิ่งต่อคณะกรรมการสโมสร์เป็นลำดับมา

สโมสร์สุนทรภู่ได้ประกาศรับสมาชิกในเดือนตุลาคม ๒๕๐๘ มีผู้สนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิกประมาณ ๕๐ คน สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกมีหลายประการ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สโมสร์จัดขึ้น หรือการได้ส่วนลดร้อยละ ๑๕ ในการซื้อหนังสือและเอกสารต่างๆ ของสโมสร์ เป็นต้น

กิจกรรมสโมสร์สุนทรภู่

โดยทั่วไปสโมสร์สุนทรภู่ใช้ วิทยาสาร เป็นสื่อกลางในการติดต่อส่งข่าวสารให้แก่สมาชิกสโมสร์และผู้สนใจทั่วไปให้ทราบความเคลื่อนไหวเพื่อประกอบการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมกับสโมสร์ กล่าวได้ว่า กิจกรรมสโมสร์สุนทรภู่ได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดีตลอดมาทุกครั้ง และสรุปได้ดังนี้

๑. จัดประกวดนิราศเพื่อระลึกถึงสุนทรภู่ในโอกาสคล้ายวันเกิด (วันที่ ๒๖

มกราคม ๒๕๐๘) โดยความร่วมมือของไทย
พัฒนาพานิช^{๒๓} มีผู้ส่งนิราศความยาวไม่ต่ำ
กว่า ๒๓๐ คำกลอน และไม่เกิน ๒๕๐ คำ
กลอนเข้าประกวด ๒๓๕ จำนวน คณะกรรมการ
การสโมสรสุนทรภู่คัดเลือกนิราศเข้าพิจารณา
ในรอบให้รางวัล ๒๕ จำนวน และตัดสินให้
นิราศชายแดนใต้ของขุนชัยเศรษฐสัมพันธ์
กับนิราศนครสวรรค์ของนายผ้น นาคะวิโรจน์
ได้ที่ ๑ และมีชมเชยอีก ๓ จำนวน คือ
นิราศปิ่นของนายตริก พุฒกะศรี นิราศ
ประสานมิตรของนายเฉลิม ไวปริชี และ
นิราศขนอมของวรรณลงกฎ ส่วนอีก ๒๐
จำนวนอยู่ในชั้นดี คณะกรรมการสโมสร
เห็นว่า นิราศทั้ง ๒๕ จำนวนนั้นมีคุณค่า
ควรรวมพิมพ์ไว้ให้เห็นฝีมือและทักษะของ
นักกลอนยุคปัจจุบัน ที่แม้จะไม่เยี่ยมยอดถึง
ขนาดนิราศของสุนทรภู่ แต่ก็เชื่อว่าพอจะ
ทัดเทียมกับนิราศนายมีหรือนิราศมหาฤกษ์
ซึ่งมีคนนิยมอยู่มากในสมัยรัชกาลที่ ๔ และ
ที่ ๕ อีกทั้งยังมีความหวังว่า นิราศ ๒๕
เรื่องนี้จะเป็นส่วนหนึ่งแห่งประวัติศาสตร์คดี
เรื่องนิราศ^{๒๔}

๒. จัดอนุสรณ์ถวายเป็นสักขีพยานถึงสุนทรภู่
ณ หอประชุมโรงพยาบาลสงฆ์ (๒๖ มิถุนายน
๒๕๐๘) เปิด ณ นคร ซึ่งเกี่ยวข้องกับ
สโมสรสุนทรภู่พร้อมทั้งประกาศผลการประ-
กวดนิราศ มร. ไบรอัน เอฟ. เทเลอร์แห่ง
บริษัท เคนส์ซิด และทวีป วรติถก บรรยาย
เรื่องคุณค่าของกาพย์กลอน และกาพย์กลอน
ปัจจุบันตามลำดับ ศุภร บุนนาค พูดถึง
สตรีในทัศนะสุนทรภู่ และเจ้า สตะเวทิน
กล่าวเกี่ยวกับอนุสรณ์สุนทรภู่ การจัดงาน
ครั้งนี้มีการขออภิปรายเชิญในนามคณะกรรมการ
การสโมสรสุนทรภู่ ในพระอุปถัมภ์ของ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
ม.จ. หญิงพูนพิศมัย จิตกุล ม.ร.ว. คึกฤทธิ์
ปราโมช พระยาอนุนามราชชน ขุนวิจิตร-
มาตรา คุณนิลวรรณ ปิ่นทอง ชมรมนัก
กลอน ชุมนุมภาษาไทย หรือชุมนุม
วรรณศิลป์ของวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย
ต่าง ๆ ฯลฯ

๓. จัดรายการ “ปริทรรศน์สุนทรภู่”

^{๒๓} สโมสรสุนทรภู่, “ระเบียบการประกวดนิราศ”, วิทยสาร ๑๖ (๘ พฤษภาคม ๒๕๐๘) : ๕๓.

^{๒๔} สโมสรสุนทรภู่, นิราศ ๒๕ เรื่องและวรรณคดีวิจัย (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๐๘), หน้า
๒๕-๓๕๒.

ครั้งที่ ๑ (๒๖ มิถุนายน ๒๕๐๘) ร่วมกับ
สถานีไทยโทรทัศน์ช่องสี่ มีจำนง รังสิกุลเป็น
ที่ปรึกษา มีรายการหลากหลายดังนี้ นายก
สโมสรมงคลกิจการ พร้อมทั้งแจกรางวัล
ให้แก่ผู้ชนะการประกวดนิราศเนื่องในวันที่
ระลึกถึงสุนทรภู่ ประจำปี ๒๕๐๘ โดยรางวัล
ที่ ๑ ได้รับเงินรางวัล ๒,๕๐๐ บาท พร้อม
หนังสือที่ระลึก ต่อจากนั้นเป็นการบรรยาย
สดับการแสดงคือ เพลงปี่พระอภัยมณี แสดง
การขับร้องและเดี่ยวปี่ตามคำกลอนในพระ
อภัยมณี อักษรประพาสไพร แสดงการรำ
ประกอบเพลงจากบทในกาพย์พระไชยสุริยา
ตอนชมดวง จิตรกรรมสุนทรภู่ แสดงภาพเขียน
จากคำกลอนพระอภัยมณี ภาพชีวิตจากภษิต
สุนทรภู่ แสดงภาพตาโบล วีรเวทย์เกี่ยวกับ
สุภาภิตสุนทรภู่บางตอน วันทองพิลาป แสดง
ตอนวันทองจากพลาญงาม ประกอบขับเสภา
สุนทรภู่พิศวาส มโหรีและขับร้องทำนองนก
จาก เนื้อร้องเป็นความตอนหนึ่ง ในนิราศ
พระปฐม ผู้กล่าวนำบรรยายตามลำดับมี
ฉันทิชย์ กระแสสินธุ์ สติธัย เสมานิล
เหม เวชกร สันต์ เทวรักษ์ พระยาสุนทร
พิพิธ และฐะปะนีย์ นาครทรรพ

๔. นายกสโมสร เขียนบทความ
“ไปสืบทอดเจ้าฟ้าอากาศ ฯ” โดยตีพิมพ์ใน
วิทยาสาร^{๒๕} ซึ่งต่อมาคณะกรรมการโครง
การห้องสมุดอนุสรณ์สุนทรภู่ พิมพ์เผยแพร่
อีกครั้งหนึ่งใน เกียรติคุณสุนทรภู่^{๒๖}

๕. จักรายการ “มหาธีรราชานุสรณ์”
(๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๘) ร่วมกับสถานี
โทรทัศน์กองทัพบก การจัดครั้งนี้เน้นเป็น
การส่งเสริมวรรณคดี หรือส่งเสริมการประ
พันธ์ทั้งกาพย์กลอนและร้อยแก้ว มีรายการ
ต่าง ๆ ดังนี้ มหาธีรราชสุคดี แสดมภ์ราช
การณียลายพระหัตถ์เลขา ภาพฝีพระหัตถ์ และ
การแสดงละครเรื่อง มัทนะพาธาตอนมาลัยวิน
ทำพิชี่เรียกมัทนา พระยาสุนทรพิพิธ ดำรง
สิทธิแพทย ฉันทิชย์ กระแสสินธุ์ และเหม
เวชกร กล่าวบรรยายนำตามลำดับ

ในการบรรยายเรื่อง “แสดมภ์ราช
การณีย” ซึ่งหมายถึงตราไปรษณียากรพระ
ราชกรณียกิจนั้น มีโคลงบทหนึ่งที่ควรนำมา
กล่าว คือโคลงโลกนิติจำแลงที่ลงพิมพ์ใน
หนังสือ คุสิตสมิต อันเป็นบทพระราชนิพนธ์
ที่ทรงเปรียบเทียบกับกิจการสื่อสารไปรษณีย์
โดยเฉพาะโทรเลขและโทรศัพท์ ดังนี้

๒๕. เปลื้อง ณ นคร, “ไปสืบทอดเจ้าฟ้าอากาศ ฯ”, วิทยาสาร ๑๖ (๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๘) : ๔๔-๔๖, ๖๖.

๒๖. เปลื้อง ณ นคร, “ไปสืบทอดเจ้าฟ้าอากาศ” ใน เกียรติคุณสุนทรภู่, หน้า ๑๑-๒๐.

รักกันอยู่ขอบฟ้า เขาเขียว
 ไทรเล้งถึงครุเดี่ยว พุดใต้
 ช้างกันบ่แลเหลียว คาค้อ กันนา
 ไทรศัพท์เสียงให้ แหบแห้งบ่ถึง^{๒๗}

๖. จัดงาน เลี้ยงส่งปีเก่ารับปีใหม่ (๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๘) และงานอวยพรเนื่องในวันคล้ายวันเกิด บุญธรรม และบุญพริ้ง ต. สุวรรณ (ประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๐๙) เพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณที่ได้ให้ความโอปอ้อมและอุปการะสโมสรสุนทรภู่เป็นการภายในด้วยดีมาตั้งแต่ต้น

ในโอกาสเลี้ยงส่งปีเก่ารับปีใหม่นั้น ได้มีการกลั้กเข็มสโมสรสุนทรภู่ให้บุญธรรม ต. สุวรรณ กับบุญพริ้ง ต. สุวรรณ^{๒๘} ด้วย

ในงานวันเกิดของบุญธรรม ต. สุวรรณ มีการเล่นกลอนสท การขับร้องส่ง และการบรรเลงดนตรีไทยประกอบโดยนักร้องและวงดนตรีไทยกิตติมศักดิ์ของสโมสรสุนทรภู่^{๒๙}

๗. จัดรายการ “สุนทรภู่ปริทัศน์” ครั้งที่ ๒ (๒๓ มิถุนายน ๒๕๐๙) ร่วมกับ

สถานีไทยโทรทัศน์ช่องสี่ และพลตรีอำนาจ โสมนัส ผู้อำนวยการองค์การเชื้อเพลิงให้เงินจำนวน ๖,๐๐๐ บาทอุปถัมภ์รายการ การจัดรายการครั้งนี้ จัดงานเป็นพิเศษกว่าครั้งก่อน ๆ เพราะตรงกับวันเกิดครบรอบ ๘๘ ปีของสุนทรภู่ มีการแสดง ๕ เรื่อง และมีการบรรยายโดยกรรมการสโมสรและการแสดงประกอบจากบรรดานักศิลป์ของกรมศิลปากร แต่ละรายการจะไม่ซ้ำกันคือ *ชีวิตรัตนกริ* แสดงตอนสุนทรภู่ออกไปช้อนตัวอยู่ในถ้ำเมืองเพชรบุรี *อภัยมณีเสียดาศ* แสดงตอนพระอภัยมณีเข้าไปอยู่ในวังเมืองลังกา *เพลงพาทย์สุนทรภู่* บรรยายประกอบดนตรีให้เห็นว่าสุนทรภู่เป็นผู้ชำนาญทางเพลงและดนตรี *สู่เสภาพระราชพงศาวดาร* เป็นการขับเสภาพระราชพงศาวดารและ *นาฏการลักษณวงศ์* แสดงหุ่นกระบอกตอนฆ่าพราหมณ์เกสร^{๓๐} สันต์ เทวรักษ์ เจือ สตะเวทิน เหม เวชกร จันทิพย์ กระแสสินธุ์ และเปลื้อง ณ นคร บรรยายนำตามลำดับ

๘. ไปบำเพ็ญกุศลถวายภัตตาหารเพลแก่พระภิกษุและสามเณร ณ วัดศรีสุตา-

^{๒๗} สำนวน สัทธิแพย์, “แสดมปราชการณย์”, วิทยาสาร ๑๖ (๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๘): ๔๔.

^{๒๘} กิจกรรมสโมสรสุนทรภู่, วิทยาสาร ๑๖ (๑๕ มีนาคม ๒๕๐๙): ๓๕.

^{๒๙} กิจกรรมสโมสรสุนทรภู่, วิทยาสาร ๑๖ (๒๒ มีนาคม ๒๕๐๙): ๑๔-๑๕.

^{๓๐} สโมสรสุนทรภู่, “สุนทรภู่ปริทัศน์” วิทยาสาร ๑๖ (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๐๙): ๑๓-๒๐.

ราม (ชีปะขาว) ธนบุรี และฟังพระธรรมเทศนาเนื่องในวันคล้ายวันเกิดครบ ๑๘๐ ปี ของสุนทรภู่ (๒๖ มิถุนายน ๒๕๐๙) และนำสมาชิกสโมสรเที่ยวเรือไปตามทางในนิราศของสุนทรภู่^{๓๑}

๙. ไปจัดปาฐกถาเรื่อง “พบวรรณกรรมเรื่องใหม่ของสุนทรภู่” ณ หอประชุมคุรุสภา (๒๙ ธันวาคม ๒๕๒๙) นายกสโมสรกล่าวว่า

สโมสรสุนทรภู่ได้พบมรดกทางวรรณกรรมของสุนทรภู่อย่างไม่คาดฝัน วลีวันหนึ่งเมื่อต้นเดือนธันวาคมนี้เอง หม่อมเจ้าจันทร์จิรายุ รัชนี้ ได้นำกระดาษเก่า ๆ หลายแผ่น มีคำโคลงพรว ๆ อยู่ในกระดาษเก่า ๆ นั้นมาหาคุณฉันทิชย์ กระแสสินธุ์ หม่อมเจ้าจันทร์จิรายุบอกกับคุณฉันทิชย์ กระแสสินธุ์ ว่า สงสัยจะเป็นโคลงนิราศเมืองสุพรรณที่ยังขาดอยู่.....คุณฉันทิชย์ โดยที่เป็นกรรมการชำระประวัติศาสตร์และเป็นอุปนายกสโมสรสุนทรภู่ได้อ่าน

ตรวจเรื่องนี้อย่างละเอียดแล้ว ได้ส่งเรื่องมาให้ข้าพเจ้าอ่าน ก็มีความเห็นต้องกันว่าโคลง ๒๒๒ บทที่หม่อมเจ้าจันทร์จิรายุนำมาให้ดูนั้นเป็นโคลงนิราศของสุนทรภู่ที่ยังขาดอยู่อย่างแน่นอน^{๓๒}

๑๐. ไปสุพรรณบุรี (๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๐) เพื่อศึกษาศถานที่ต่าง ๆ ที่สุนทรภู่กล่าวไว้ในนิราศเมืองสุพรรณ และถ่ายทำภาพยนตร์ไว้ด้วย ต่อมา (๑๗ มิถุนายน ๒๕๑๐) คณะกรรมการสโมสรสุนทรภู่ชุดเดิมได้ลงเรือถ่ายทำภาพยนตร์เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในย่านคลองบางกอกน้อยไปจนถึงบ้านสามศาล ซึ่งอยู่ต่อแดนสุพรรณบุรี การถ่ายทำภาพยนตร์ครั้งนี้ได้รับความอุปถัมภ์จากองค์การเชื้อเพลิง ภาพยนตร์อันเกี่ยวข้องกับสุนทรภู่ได้นำเสนอทางสถานีไทยโทรทัศน์ช่องสี่ (๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๐)^{๓๓}

๑๑. อภิปรายเรื่อง “สุนทรภู่กับสุพรรณบุรี” ณ หอประชุมจังหวัดสุพรรณบุรี (๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๐) โดย เป็ลื่อง ณ นคร เจ้า สตะเวทิน และฉันทิชย์ กระแสสินธุ์

^{๓๑} กิจกรรมสโมสรสุนทรภู่, วิทยาสาร ๑๑ (๘ กรกฎาคม ๒๕๐๙) : ๓๕.

^{๓๒} เป็ลื่อง ณ นคร, เกียรติคุณสุนทรภู่, หน้า ๔.

บทปาฐกถาเรื่องนาลงพิมพ์ครั้งแรกในวิทยาสาร ๑๘ (๘ มกราคม ๒๕๑๐) : ๑๒-๑๕, ๖๗-๗๐.

^{๓๓} เป็ลื่อง ณ นคร, “บรรณาธิการเรียนท่านสมาชิก”, วิทยาสาร ๑๘ (๒๒ มิถุนายน ๒๕๑๐) : ๔.

หลังอภิปรายมีการถกกันเรื่องโพธิ์สามต้นและ
วัดผาโกลของแม่พิมพ์ที่วัดผาโกล ซึ่งปัจจุบัน
เป็นที่ทำการป่าไม้จังหวัด ฉันทิษฐ์ กระแส-
สินธุ์ได้ชี้วัดกระโถ (ตะไกร) ที่ยังคงเหลือ
แต่แผ่นอิฐอันเป็นฐานโบสถ์เท่านั้นให้บรรดา
ผู้สนใจดู

คณะศึกษานิเทศก์จังหวัดสุพรรณบุรี
ยังได้เอื้อเฟื้อนำชาวสโมสรมุสลิมสุพรรณบุรีถ่ายทำ
ภาพยนตร์เกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ ที่สุนทรภู่ว่า
ไว้ในนิราศเมืองสุพรรณบุรีอีกสองบทหนึ่ง^{๓๔}

๑๒. จัดกิจกรรมวรรณคดีจารึก(๒๕
มิถุนายน ๒๕๑๐) โดยสโมสรมุสลิมสุพรรณบุรีร่วมกับ
ชุมนุมภาษาไทย ของคุรุสภาเพื่อนำสมาชิกร่วม
ไปศึกษาหาความรู้ตามเรื่องนิราศภูเขาทอง
และนิราศพระบาทของสุนทรภู่ ณ จังหวัด
พระนครศรีอยุธยาและจังหวัดสระบุรี เริ่ม
ต้นตั้งแต่วัดใหญ่ไชยมงคล วัดพนัญเชิง
วัดสุวรรณดาราราม หลวงพ่อมิ่งกลบพิตร
เพี้ยกคล้องช้าง เจดีย์ภูเขาทอง พระพุทธรูป
บาท ถ้ำประทุน ธารเกษม และนมัสการ
พระฉาย

เมื่อไปถึงเจดีย์ภูเขาทอง คณะสโมสรมุสลิม
สุนทรภู่ด้วยความเอื้อเฟื้อของไวยาฒนาพานิช
ได้เลี้ยงอาหารเพลและถวายไทยทานแก่พระ
สงฆ์ ณ วัดภูเขาทองเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่
สุนทรภู่ด้วย^{๓๕}

๑๓. ถักสินการประกวดกวีวิทยาสาร
ครั้งที่ ๒๓ หัวข้อ “ยักษ์ทั้งสี่” โดยคณะ
กรรมการสโมสรมุสลิมสุพรรณบุรีตัดสิน (๘ สิงหาคม
๒๕๑๐)

๑๔. อภิปรายเรื่องชีวประวัติและ
เกียรติคุณของสุนทรภู่ ณ หอประชุมจังหวัด
เพชรบุรี โดยคณะกรรมการสโมสรมุสลิมสุพรรณบุรี
ชุดเดิม ร.อ. ชามู ชาญ ใช้จักรได้พูดถึง
เรื่องราวที่สุนทรภู่เกี่ยวข้องกับเพชรบุรีซึ่ง
เป็นความรู้ที่ยังไม่มีผู้ใดทราบมาก่อน^{๓๖}

๑๕. ประกาศให้สมาชิกสโมสรมุสลิมสุพรรณบุรี
และผู้สนใจทั่วไปทราบถึงวิธีการพิจารณา
การประกวดกลอนสำหรับปี ๒๕๑๑ ที่สิ้นสุด
ลง^{๓๗}

๑๖. จัดประกวดกวีครั้งที่ ๑ พ.ศ.
๒๕๑๒ เรื่องอนุสรณ์สุนทรภู่ ให้มีเนื้อความ

^{๓๔} กิจกรรมสโมสรมุสลิมสุพรรณบุรี, วิทยาสาร ๑๘ (กรกฎาคม ๒๕๑๐) : ๓๖-๓๗.

^{๓๕} สงวน รัชธรรม, “วรรณคดีจารึก”, วิทยาสาร ๑๘ (๘ กรกฎาคม ๒๕๑๐) : ๘-๙, ๕๔.

^{๓๖} เป็ดอง ณ นคร, “บรรณาธิการเรียนท่านสมาชิก”, วิทยาสาร ๑๘ (๘ กรกฎาคม ๒๕๑๐) : ๔.

^{๓๗} เป็ดอง ณ นคร, “บรรณาธิการเรียนท่านสมาชิก”, วิทยาสาร ๑๘ (๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๐) : ๔.

วัง
เห็น
เจ้า
เราก
น^{๓๒}
เยน
ทรภู่
ายทำ
ลายน
ดเดิม
านที่
งบ้าน
ารถ่าย
ักจาก
้องกับ
รทัศน์
รภู่กับ
รณบุรี
ณ นคร
เสสินธุ์

แสดงทักษะเรื่องชีวิตของสุนทรภู่ และยกย่องสรรเสริญเกียรติคุณของสุนทรภู่ ถ้าเขียนเป็นกลอนนิราศให้มีความยาวระหว่าง ๔๘ ถึง ๖๐ คำกลอน โคลงระหว่าง ๒๔ ถึง ๓๐ บท กาพย์ยานี ๔๘ ถึง ๖๐ บท^{๓๘} รางวัลที่ ๑ เงินสด ๔๐๐ บาท ได้แก่วรกวินท์ ส่วนรางวัลที่ ๒ มีสามรางวัล รางวัลละ ๑๕๐ บาท แต่มีผู้ได้รับเพียงสองคนคือรังสรรค์ กงเที่ยงและเคลือบ มลิณฑเกษตริณ^{๓๙}

๑๗. ประกาศให้สมาชิกสโมสรทราบถึงการจะไปสำรวจสถานที่ต่างๆ ที่สุนทรภู่พักไว้ในนิราศเมืองเพชร (๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๒) เนื่องจากเพชรบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่น่าสนใจศึกษาทั้งในเรื่องภาษาและโบราณคดี อีกทั้งยังเป็นจังหวัดที่สุนทรภู่ไปมาหลายครั้งและอยู่นานกว่าจังหวัดอื่นเว้นพระนคร^{๔๐}

๑๘. ประกาศให้สมาชิกทราบถึงการขออนุญาตจัดตั้งสโมสรสุนทรภู่เป็นสมาคม^{๔๑}

การประกาศเรื่องนี้นับเป็นกิจกรรมครั้งสุดท้ายของสโมสรสุนทรภู่ เพราะปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เปลื้อง ณ นครได้ลาออกจากการเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์วิทยาสาร^{๔๒} การเปลี่ยนบรรณาธิการใหม่ ทำให้นโยบายหนังสือพิมพ์เปลี่ยนแปลงไปด้วยสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนประการหนึ่งคือ ไม่มีข่าวสารของสโมสรสุนทรภู่ปรากฏในวิทยาสารอีกเลย กิจกรรมสโมสรสุนทรภู่จึงเงียบหายไปเสมือนหนึ่งล้มเลิกแล้ว ทั้งที่ความเป็นจริงสโมสรสุนทรภู่ยังคงอยู่แม้ทุกวันนี้ เปลื้อง ณ นครกล่าวว่า....สโมสรยังไม่เลิก แต่ไม่ได้ทำงาน เพราะไม่มีสถานที่ ไม่มีคนทำ กรรมการหลายคนที่เป็นเพื่อนฝูงที่สนใจเหมือนกัน ก็ล้มหายตายจากกันไปเกือบหมด^{๔๓} มองหาใครทำก็หา

^{๓๘} เปลื้อง ณ นคร, “บรรณาธิการเรียนท่านสมาชิก”, วิทยาสาร ๒๐ (๒๒ เมษายน ๒๕๑๒) : ๔.

^{๓๙} ผลการประกวดกลอนอนุสรณ์สุนทรภู่, วิทยาสาร ๒๐ (๒๒ เมษายน ๒๕๑๑) : ๔๐-๔๑.

^{๔๐} เปลื้อง ณ นคร, “บรรณาธิการเรียนท่านสมาชิก”, วิทยาสาร ๒๐ (๑ กรกฎาคม ๒๕๑๒) : ๔.

^{๔๑} เปลื้อง ณ นคร, “จดหมายถึงบรรณาธิการ”, วิทยาสาร ๒๐ (๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๒) : ๕.

^{๔๒} สมบัติ พลายน้อย, ชีวิตและงานนายคำรา ณ เมืองใต้, หน้า ๑๐๔-๑๐๕.

^{๔๓} เจอ สดะเวทิน ฉันทิชย์ กระแสสินธุ์ เหม เวชกร สันต์ เทวรักษ์ ถึงแก่กรรมแล้ว และสกลิต์ เสมานิด หลังจากไปร่วมฟังพระสวดอภิธรรมในงานศพสนธิญาณัน กาญจนานันท์ ทวีตศรีทศเทพเมื่อปลายเดือนธันวาคม ๒๕๒๓ แล้วก็ไม่ใคร่พบท่านอีกเลย อ้างจากสัจจิตตวงษ์เทศ. “อาจารย์สกลิต์ เสมานิดอยู่ที่ไหน ?” ศิลปวัฒนธรรม ๒ (พฤษภาคม ๒๕๒๔) : ๕๕. ส่วนพรรณศรี วิชากรกุล สมรสกับชาวอังกฤษและไปอยู่ที่ประเทศนั้นหลายปีแล้ว.

ไม่ได้ หาเพื่อนฝูงที่ใกล้ชิดกันไม่ได้ คนละสมัยกับสมัยนั้น ตอนนั้นถ้าจะมีใครรับช่วงไปทำก็ได้ แต่คนทำต้องชอบใจ มีหัว มีความสนใจจริง ๆ และต้องมีเวลาเพราะต้องเสียเวลามาก ชัยยังต้องควักกระเป๋าเองอีกด้วย....^{๔๔}

หากพิจารณาประวัติความเป็นมาและกิจกรรมของสโมสรสุนทรภู่อย่างถ่องแท้แล้ว จะเห็นความพยายามของเปลื้อง ณ นคร และคณะที่มีส่วนทำให้เรื่องสุนทรภู่เป็นที่รู้จักสนใจกันแพร่หลายอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการจัดงาน “วันสุนทรภู่” ทั่วทั้งประเทศ การแกะรอยไปตามนิราศเรื่องต่าง ๆ บ่อยครั้ง การค้นคว้าศึกษาชีวิตและงานของสุนทรภู่ รวมถึงการส่งเสริมการแต่งคำประพันธ์ร้อยกรองให้รุ่งเรืองและเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเรื่องสุนทรภู่ได้พบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันตามสถานที่ต่างๆ ที่สุนทรภู่เคยเกี่ยวข้องและอื่นๆ กิจกรรมและแนวนโยบายของสโมสรสุนทรภู่จึงไม่เพียงแต่วางรากฐานของความคิดการก่อตั้งสมาคมสุนทรภู่ในอนาคตเท่านั้น หากยังทำให้คนเห็นคุณค่าของสุนทรภู่จนต่อมาเกิดมีการสรรเสริญสดุดี

และประกาศเกียรติคุณสุนทรภู่ทั่วไปทั้งในและนอกประเทศ

เจือ สตะเวทิน กล่าวว่สุนทรภู่เก่งและมีฝีมือที่เทียบเท่ากับกวีและนักเขียนที่มีชื่อเสียงของชาติต่าง ๆ^{๔๕} แต่สุนทรภู่แพ้เปรียบกวีและนักเขียนของโลกชาติอื่น ๆ เพราะโลกเข้าใจภาษาไทยน้อยที่สุด แม้สุนทรภู่จะชาติเชื้อที่สำแดงคิดปะและผลงานให้โลกได้ประจักษ์ แต่ความยิ่งใหญ่ของสุนทรภู่ก็ทำให้สุนทรภู่ได้รับการยกย่องเป็นหนึ่งในกวีเอกของโลกในที่สุด

ในโอกาสที่ “วันสุนทรภู่” เวียนมาบรรจบครบรอบ ๒๐๐ ปี (๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๕) องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมของสหประชาชาติร่วมกับคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมจะจัดกาฉลอง ๒๐๐ ปี ให้แก่สุนทรภู่ในฐานะปราชญ์สยามที่มีความเป็นอัจฉริยะทางด้านวัฒนธรรมของโลก^{๔๖} ดังนั้นชื่อเสียงและเกียรติคุณของสุนทรภู่ในฐานะกวีเอกชาวไทยจะแพร่กระจายและเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางมากขึ้น

^{๔๔} สัมภาษณ์เปลื้อง ณ นคร เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๒๕.

^{๔๕} เจือ สตะเวทิน, สุนทรภู่ (กรุงเทพฯ : สหิทธาการพิมพ์, ๒๕๑๖), หน้า ๑.

^{๔๖} ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, “กาพย์พระไชยสุริยา”, แผ่นพับประชาสัมพันธ์งาน ๒๐๐ ปี รัตนถวีสุนทรภู่ จัดโดยคณะกรรมการจัดงานวันสุนทรภู่รำลึก ณ หอประชุมกรมประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๒๖-๒๘ มิถุนายน ๒๕๒๕.